

Møte fredag den 19. juni 2009 kl. 16.11

President: Berit Brørby

Dagsorden (nr. 52):

1. Referat

Sak nr. 1 [16:11:47]

Referat

1. (142) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til

1. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreføring av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner) (Besl. O. nr. 101 (2008–2009))
2. lov om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner) (Besl. O. nr. 102 (2008–2009))
3. lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager) (Besl. O. nr. 103 (2008–2009))
4. lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (Besl. O. nr. 104 (2008–2009))
5. lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (Besl. O. nr. 105 (2008–2009))
6. lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (Besl. O. nr. 106 (2008–2009))
7. lov om endringer i energiloven (Besl. O. nr. 107 (2008–2009))
8. lov om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og i vannressursloven (utleie av vannkraftproduksjon mv.) (Besl. O. nr. 108 (2008–2009))
9. lov om endringer i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (Besl. O. nr. 109 (2008–2009))
10. lov om endring i tomtefestelova (Besl. O. nr. 110 (2008–2009))
11. lov om endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven mv. (gjennomføring av aksjonærrettighetsdirektivet i norsk rett mv.) (Besl. O. nr. 111 (2008–2009))
12. lov om endringer i lov om vaktvirksomhet (Besl. O. nr. 112 (2008–2009))
13. lov om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (elektronisk lagring av biometrisk personinformasjon i form av fingeravtrykk i pass m.m.) (Besl. O. nr. 113 (2008–2009))
14. lov om endringer i straffelova 1902 (forelding i saker om kjønnslemlesting) (Besl. O. nr. 114 (2008–2009))
15. lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007

om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker (Besl. O. nr. 115 (2008–2009))

16. lov om endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av kvinnekonsensjonskonvensjonen) (Besl. O. nr. 116 (2008–2009))
17. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret mv. (innføring av kommunal beredskapsplikt) (Besl. O. nr. 117 (2008–2009))
18. lov om endringer i brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven (Besl. O. nr. 118 (2008–2009))
19. lov om endringer i helseregisterloven og helsepersonelloven (Besl. O. nr. 119 (2008–2009))
20. lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) (Besl. O. nr. 120 (2008–2009))
21. lov om endringer i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) m.m. (Besl. O. nr. 121 (2008–2009))
22. lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet (Besl. O. nr. 122 (2008–2009))
23. lov om endringer i lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (ny regnskaps- og revisjonsordning mv.) (Besl. O. nr. 123 (2008–2009))
24. lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond og enkelte andre lover (Besl. O. nr. 124 (2008–2009))
25. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven og enkelte andre lover (kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv.) (Besl. O. nr. 125 (2008–2009))
26. lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) (Besl. O. nr. 126 (2008–2009))
27. lov om endringer i sjøloven (registrering og rettsvern for pant i skrog m.m.) (Besl. O. nr. 127 (2008–2009))
28. lov om endringer i akvakulturloven (Besl. O. nr. 128 (2008–2009))
29. lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven) (Besl. O. nr. 129 (2008–2009))
30. lov om endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av de privatrettslige bestemmelsene i direktiv 2007/64/EF) (Besl. O. nr. 130 (2008–2009))
31. lov om endringer i barnevernloven (Besl. O. nr. 131 (2008–2009))
32. lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova) (Besl. O. nr. 132 (2008–2009))
33. lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet) (Besl. O. nr. 133 (2008–2009))
34. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandelloven mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapirområdet) (Besl. O. nr. 134 (2008–2009))

35. lov om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt) (Besl. O. nr. 135 (2008–2009))
 36. lov om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt) (Besl. O. nr. 136 (2008–2009))
 37. lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter (Besl. O. nr. 137 (2008–2009))
 38. lov om endring i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eie-
domsskatt til kommunane (Besl. O. nr. 138 (2008–
2009))
 39. lov om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om
skattlegging av undersjøiske petroleumsforekom-
ster m.v. (Besl. O. nr. 139 (2008–2009))
 40. lov om endring i lov 12. desember 1975 nr. 59 om
dokumentavgift (Besl. O. nr. 140 (2008–2009))
 41. lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om
skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O.
nr. 141 (2008–2009))
 42. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om beta-
ling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skat-
tebetalingsloven) (Besl. O. nr. 142 (2008–2009))
 43. lov om endringer i lov 14. desember 2007 nr. 107
om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt
av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 143
(2008–2009))
 44. lov om endringer i lov 21. desember 2007 nr. 119
om toll og vareførsel (tolloven) (Besl. O. nr. 144
(2008–2009))
 45. lov om endringer i allmenngjøringsloven m.m.
(solidaransvar mv.) (Besl. O. nr. 145 (2008–2009))
 46. lov om endringer i utlendingsloven og i enkelte
andre lover (Besl. O. nr. 146 (2008–2009))
 47. lov om endring i lov 29. april 2005 nr. 21 om
supplerande stønad til personar med kort butid i
Noreg (økning av stønadssatsene) (Besl. O. nr. 147
(2008–2009))
 48. lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om
kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
(Besl. O. nr. 148 (2008–2009))
 49. lov om endringer i helsepersonelloven (Besl. O.
nr. 149 (2008–2009))
 50. lov om endringer i helsepersonelloven m.m. (opp-
følging av born som pårørende) (Besl. O. nr. 150
(2008–2009))
 51. lov om endringer i apotekloven (Besl. O. nr. 151
(2008–2009))
 52. lov om endringer i folketrygdloven m.m. (etab-
ling av en ordning for refusjon av pasienters ut-
gifter til helsehjelp i andre EØS-land) (Besl. O.
nr. 152 (2008–2009))
 53. lov om utvalg som skal undersøke forhold knyttet
til at personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv
(Besl. O. nr. 153 (2008–2009))
 54. lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stor-
tingets ombudsmann for forvaltningen (Besl. O.
nr. 154 (2008–2009))
 55. lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pen-
sjonsordning for stortingsrepresentanter (Besl. O.
nr. 155 (2008–2009))
– og at lovvedtakene er sendt Kongen.
2. (143) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i utlendingsloven 1988 og ut-
lendingsloven 2008 (gjennomføring av forordning
nr. 767/2008 og rådsbeslutning nr. 633/2008 vedrø-
rende visuminformasjonsystemet VIS) mv. (Besl.
O. nr. 98 (2008–2009))
 2. lov om endringer i arbeidsmiljøloven (Besl. O.
nr. 99 (2008–2009))
 3. lov om endring i lov 29. april 2005 nr. 21 om
supplerande stønad til personar med kort butid i
Noreg (økning av stønadssatsene) (Besl. O. nr. 147
(2008–2009))
 4. lov om endringer i utlendingsloven og i enkelte
andre lover (Besl. O. nr. 146 (2008–2009))
 5. lov om endringer i allmenngjøringsloven m.m.
(solidaransvar mv.) (Besl. O. nr. 145 (2008–2009))
 6. lov om endringer i diskrimineringsombudsloven,
markedsføringsloven og barneombudsloven (Besl.
O. nr. 85 (2008–2009))
 7. lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenter-
lova) (Besl. O. nr. 132 (2008–2009))
 8. lov om endringer i barnevernloven (Besl. O. nr. 131
(2008–2009))
 9. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven
og enkelte andre lover (kapital- og organisasjons-
former i sparebanksektoren mv.) (Besl. O. nr. 125
(2008–2009))
 10. lov om endringer i lov 24. mai 1985 nr. 28 om
Norges Bank og pengevesenet mv. (ny regnskaps-
og revisjonsordning mv.) (Besl. O. nr. 123 (2008–
2009))
 11. lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om ver-
dipapirfond og enkelte andre lover (Besl. O. nr. 124
(2008–2009))
 12. lov om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt)
(Besl. O. nr. 135 (2008–2009))
 13. lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om
særavgifter (Besl. O. nr. 137 (2008–2009))
 14. lov om endring i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eie-
domsskatt til kommunane (Besl. O. nr. 138 (2008–
2009))
 15. lov om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om
skattlegging av undersjøiske petroleumsforekom-
ster m.v. (Besl. O. nr. 139 (2008–2009))
 16. lov om endring i lov 12. desember 1975 nr. 59 om
dokumentavgift (Besl. O. nr. 140 (2008–2009))
 17. lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om
skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O.
nr. 141 (2008–2009))
 18. lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om beta-
ling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skat-
tebetalingsloven) (Besl. O. nr. 142 (2008–2009))
 19. lov om endringer i lov 14. desember 2007 nr. 107
om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt
av formue og inntekt (skatteloven) (Besl. O. nr. 143
(2008–2009))
 20. lov om endringer i lov 21. desember 2007 nr. 119
om toll og vareførsel (tolloven) (Besl. O. nr. 144
(2008–2009))

21. lov om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) (Besl. O. nr. 136 (2008–2009))
22. lov om endringer i finansieringsvirksomhetsloven, børsloven, verdipapirregisterloven, verdipapirhandelloven mv. (eierskap i finansinstitusjoner og i infrastrukturforetak på verdipapirområdet) (Besl. O. nr. 134 (2008–2009))
23. lov om endringer i revisorloven og enkelte andre lover (gjennomføring av revisjonsdirektivet) (Besl. O. nr. 133 (2008–2009))
24. lov om endringer i akvakulturloven (Besl. O. nr. 128 (2008–2009))
25. lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter (Besl. O. nr. 155 (2008–2009))
26. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt (videreføring av sesjonsordningen og innføring av sesjonsplikt for kvinner) (Besl. O. nr. 101 (2008–2009))
27. lov om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner) (Besl. O. nr. 102 (2008–2009))
28. lov om fylkeskommuners oppgaver i folkehelsearbeidet (Besl. O. nr. 122 (2008–2009))
29. lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Besl. O. nr. 92 (2008–2009))
30. lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven) (Besl. O. nr. 120 (2008–2009))
31. lov om endringer i helseregisterloven og helsepersonelloven (Besl. O. nr. 119 (2008–2009))
32. lov om endringer i midlertidig lov 2. juli 2004 nr. 64 om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsloven) m.m. (Besl. O. nr. 121 (2008–2009))
33. lov om endringer i apotekloven (Besl. O. nr. 151 (2008–2009))
34. lov om endringer i folketrygdloven m.m. (etablering av en ordning for refusjon av pasienters utgifter til helsehjelp i andre EØS-land) (Besl. O. nr. 152 (2008–2009))
35. lov om utvalg som skal undersøke forhold knyttet til at personer med kjent psykisk lidelse har tatt liv (Besl. O. nr. 153 (2008–2009))
36. lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 mv. (siste delproposisjon – slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning) (Besl. O. nr. 88 (2008–2009))
37. lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven (elektronisk kontroll ved kontaktforbud, saksbehandlingsreglene for besøksforbud mv.) (Besl. O. nr. 89 (2008–2009))
38. lov om endring i tomtefestelova (Besl. O. nr. 110 (2008–2009))
39. lov om endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven mv. (gjennomføring av aksjonærrettighetsdirektivet i norsk rett mv.) (Besl. O. nr. 111 (2008–2009))
40. lov om endringer i straffelova 1902 (forelding i saker om kjønnslemlesting) (Besl. O. nr. 114 (2008–2009))
41. lov om endringer i tvisteloven m.m. og om samtykke til ratifikasjon av Luganokonvensjonen 2007 om domsmyndighet og om anerkjennelse og fullbyrdelse av dommer i sivile og kommersielle saker (Besl. O. nr. 115 (2008–2009))
42. lov om endringer i menneskerettsloven mv. (inkorporering av kvinnediskrimineringskonvensjonen) (Besl. O. nr. 116 (2008–2009))
43. lov om endringer i finansavtaleloven mv. (gjennomføring av de privatrettslige bestemmelsene i direktiv 2007/64/EF) (Besl. O. nr. 130 (2008–2009))
44. lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (Besl. O. nr. 154 (2008–2009))
45. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret mv. (innføring av kommunal beredskapsplikt) (Besl. O. nr. 117 (2008–2009))
46. lov om endringer i brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven (Besl. O. nr. 118 (2008–2009))
47. lov om endringer i lov om vaktvirksomhet (Besl. O. nr. 112 (2008–2009))
48. lov om endringer i lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (elektronisk lagring av biometrisk personinformasjon i form av fingeravtrykk i pass m.m.) (Besl. O. nr. 113 (2008–2009))
49. lov om endringer i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (Besl. O. nr. 109 (2008–2009))
50. lov om endringer i kommuneloven og svalbardloven (om tillitskapende forvaltning mv. i kommuner og fylkeskommuner) (Besl. O. nr. 83 (2008–2009))
51. lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (Besl. O. nr. 148 (2008–2009))
52. lov om endring i forvaltningsloven (habilitet for styremedlemmer mv. i offentlig heleide selskaper) (Besl. O. nr. 97 (2008–2009))
53. lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kjønnsbalanse i styrene i aksjeselskaper som er eid av kommuner) (Besl. O. nr. 90 (2008–2009))
54. lov om endringer i lov 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting (Besl. O. nr. 93 (2008–2009))
55. lov om endringer i barnehageloven (finansiering av ikke-kommunale barnehager) (Besl. O. nr. 103 (2008–2009))
56. lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (Besl. O. nr. 104 (2008–2009))
57. lov om voksenopplæring (voksenopplæringsloven) (Besl. O. nr. 129 (2008–2009))
58. lov om endringer i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (Besl. O. nr. 100 (2008–2009))
59. lov om dyrevelferd (Besl. O. nr. 77 (2008–2009))
60. lov om endring av lov om odelsretten og åsetesretten, lov om konsesjon ved erverv av fast ei-

- endom mv. og lov om jord mv. (Besl. O. nr. 95 (2008–2009))
61. lov om endringer i lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror (Besl. O. nr. 96 (2008–2009))
 62. lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) (Besl. O. nr. 105 (2008–2009))
 63. lov om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) (Besl. O. nr. 94 (2008–2009))
 64. lov om endringer i sjøloven (registrering og rettsvern for pant i skrog m.m.) (Besl. O. nr. 127 (2008–2009))
 65. lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) (Besl. O. nr. 126 (2008–2009))
 66. lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (Besl. O. nr. 106 (2008–2009))
 67. lov om endringer i energiloven (Besl. O. nr. 107 (2008–2009))
 68. lov om endringer i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og i vannressursloven (utleie av vannkraftproduksjon mv.) (Besl. O. nr. 108 (2008–2009))
 69. lov om endringer i jernbaneloven, jernbaneansvarsloven og COTIF-loven (Besl. O. nr. 87 (2008–2009))
 70. lov om endringar i yrkestransportlova og jernbaneloven (Besl. O. nr. 86 (2008–2009))
 71. lov om overføring av rettigheter og forpliktelser ved omklassifisering av veg etter vegloven § 62 tredje ledd i forbindelse med forvaltningsreformen (Besl. O. nr. 91 (2008–2009))
 - er sanksjonert under 19. juni 2009.
3. (144) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i helsepersonelloven (Besl. O. nr. 149 (2008–2009)).
 - er sanksjonert under 19. juni 2009
 4. (145) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringar i helsepersonelloven m.m. (oppfølging av born som pårørande) (Besl. O. nr. 150 (2008–2009))
 - er sanksjonert under 19. juni 2009

Enst.: Nr. 1–4 vedlegges protokollen.

Ad siste møte i Odelstingets historie

Presidenten: I og med at dette er det siste odelsting, vil presidenten benytte anledningen til å si noen ord.

Kjære kollegaer.

Grunnloven har helt siden 1814 foreskrevet at Stortinget skal dele seg i to avdelinger – Odelstinget og Lagtinget – når det behandler lovforslag. Slik har det da også vært gjort i alle år. Fra 1. oktober 2009 vil Odelstinget og Lagtinget gå over i historien. Etter vedtak i 2007 om å endre Grunnloven vil ikke Stortinget lenger fungere i to ulike avdelinger når det behandler lovsaker. Dermed vil en lang parlamentarisk tradisjon være avsluttet.

Inspirasjonen til forslaget om å dele Stortinget i to avdelinger under lovbehandling hentet Eidsvollsforsam-

lingen bl.a. fra den amerikanske og engelske konstitusjonen, selv om resultatet hos oss ble ganske annerledes enn de to-kammersystemene disse landene har. Den norske ordningen er i enkelte henseender helt unik blant verdens demokratier. Man har ingen andre eksempler på at et land først velger en nasjonalforsamling, og at denne etterpå selv deler seg i to avdelinger for behandling av visse typer saker. Når odelsting og lagting nå nedlegges, er det selvsagt først og fremst en nasjonal historisk milepæl, men også en liten historisk begivenhet i internasjonal parlamentarisk sammenheng.

I en note til det Adler-Falsenske grunnlovskast står det om betegnelsene odelsting og lagting at de har den fordel å være utledet av landets gamle språk. Om Odelstinget heter det spesielt:

«Odelsfrihed var fordums Skattefrihed; ved den Ret, selv frivilligen at bestemme de Skatter, det vil yde, faaer Folket paa en Maade sin Odelsfrihed tilbage, og den Forsamling, som paa Nationens Vegne bestemmer Afgifter og Paalæg, synes derfor med Føie at kunne kaldes: Norges Odels-Thing.»

Ellers understrekes det av flere av representantene på Eidsvoll at hensikten med todelingen er å sikre en grundig og veloverveid lovgivning.

Jacob Aall uttrykker det ganske vakkert i sine erindringer:

«Man fandt det imidlertid hensigtsmæssigst at give Anledning til Sagernes omhyggelige Behandling ved at dele Thinget i tvende Afdelinger, og saaledes tilveiebringe en omhyggeligere Drøftelse, en alvorligere Overveielse under et Mellemrum af Tid, og at standse overilede Beslutninger.»

I Storthingsforhandlinger heter det om det første odelstingsmøtet:

«Aar 1814, Tirsdagen den 11te October, efterat Norges sammenkaldte overordentlige Storthing, overensstemmende med Grundlovens 74 §., havde afdeelt sig udi Lag- og Odels-Thing, vare Odelstingets Medlemmer, undtagen Professor Krogh, der havde Sygdomsforfald, forsamlede i det dem anviste Locale i den lærde Skoles Bygning i Christiania, for, i Overensstemmelse med Grundloven, at udvælge Præsident og Secretair.»

Den lærde skoles bygning var daværende Christiania Kathedralskole, der Stortinget holdt sine møter fram til 1854. Til president ble valgt sorenskriver Wilhelm Friemann Koren Christie, og hver åttende dag ble han gjenvalgt – gjennom hele sesjonen. Det samme skjedde i Stortinget. Han var altså president både i Stortinget og i Odelstinget.

De tre første lovene som ble behandlet i odelsting og lagting i henhold til Grunnlovens bestemmelser, ble ferdigbehandlet i oktober 1815 på bakgrunn av en proposisjon fra regjeringen. De to første gjaldt økonomiske forhold. Det ble gitt regler om norske og svenske borgeres benyttelse av grensevassdragene, og en avgift ved salg av skip ble opphevet. Den tredje saken gjaldt et mer prinsipielt forhold, nemlig innføring av forbud mot å benytte tortur og lemlestelse eller fradømmelse av eiendom og formue som straff.

Særlig første halvdel av 1800-tallet foregikk det en

maktkamp mellom de to ting før lovbehandlingen fant sin endelige form, og en maktforskyvning i favør av Odelstinget var merkbar ganske tidlig i Stortingets historie. Det ble bl.a. reist spørsmål ved lagtingsmedlemmenes mulighet til å fremme lovforslag og til å delta i forhandlingene i Odelstinget, og en tendens til å betrakte Lagtinget som et forvisningssted gjorde seg gjeldende blant enkelte.

Første kvinne som hadde ordet i Odelstinget var – naturlig nok – Anna Rogstad. Det skjedde 26. juni 1911, og skatteloven av 1911 stod på dagsordenen. Med henblikk på dagens effektive avvikling av debattene i Odelstinget er det verd å merke seg at debatten om skatteloven gikk over nesten en hel måned, og tar opp 660 sider i forhandlingene. Rogstad hadde flere innlegg i debatten. De dreide seg om likebehandling av menn og kvinner i skattespørsmål, og hun fikk også gjennomslag for enkelte endringsforslag.

Det tok ellers lang tid før kvinnene gjorde sitt inn-
tog i Odelstingets ledelse. Totalt har vi hatt fire kvinnelige odelstingspresidenter: Åshild Hauan, Inger Lise Gjorv, Ågot Valle og Berit Brørby. Kvinnelige visepresidenter: Aase Lionæs, Jorunn Ringstad og Berit Brørby.

Avslutningsvis: Den nye lovbehandlingen sikrer at Stortinget fortsatt får en grundig vedtaksprosess før nye lover vedtas. Framgangsmåten bygger i stor grad på den vi har hatt – med en lovbehandling i flere omganger, men prosessen blir mindre komplisert. Samtidig får alle repre-

sentanter – ikke bare medlemmene av Odelstinget – nå omsider anledning til å fremme selvstendige lovforslag for Stortinget. Alle representanter får også mulighet til å delta i det som tradisjonelt har utviklet seg til å bli hoveddebatten om lovsaken, nemlig den første behandlingen av saken.

Det har vært sagt at lover er det høyeste uttrykk for statsviljen nest etter Grunnloven. Dette at staten pålegges å følge en mer omstendelig framgangsmåte før borgerne kan påføres forpliktelser, tjener som en sikkerhet mot vilkårlige eller lite gjennomtenkte vedtak. At lover vedtas på en spesielt grundig måte i Stortinget, er med på å markere at Norge er en rettsstat, og at borgerne har visse rettssikkerhetsgarantier.

Vi kan kanskje tillate oss en liten henvisning til den ca. 1 000 år gamle Frostatingsloven i en sådan stund: Med lov skal landet bygges og ikke med ulov ødes. Det er det Grunnloven pålegger Stortinget å sørge for. Etter 195 år må vi kunne si: Med lov har vi bygd landet, og med lov skal landet fortsatt bygges – også uten odelsting og lagting.

Jeg takker for samarbeidet, for debattene, for varapresidentenes og settepresidentenes bistand til gjennomføring av møtene – og til dere alle: Takk, for god kollegial tone. Jeg erklærer historiens siste odelsting for avsluttet.

(Stående applaus i salen)

Ber noen om ordet før dette møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet slutt kl. 16.22.

Odelstingets protokoll ble deretter underskrevet av de tilstedeværende representanter:

Berit Brørby, Carl I. Hagen, Jan-Henrik Fredriksen, Lars Sponheim, Rolf Reikvam, Eirin Faldet, Odd Einar Dørum, Gunnar Kvassheim, Ågot Valle, Vera Lysklætt, Erna Solberg, Christian Tybring-Gjedde, Martin Engeset, Torbjørn Andersen, Ingrid Heggø, Truls Wickholm, Trond Helleland, Marit Nybakk, Dagrun Eriksen, Per Olaf Lundteigen, Hans Frode Kielland Asmyhr, Anette Trettebergstuen, Anna Ceselie Brustad Moe, Torbjørn Hansen, Reidar Sandal, Ine Marie Eriksen Søreide, Åse Gunhild Woie Duesund, Torgeir Micaelsen, Torfinn Opheim, Øystein Djupedal, Dagfinn Høybråten, Ingebrigt S. Sørfonn, Gunvald Ludvigsen, Marianne Aasen, Ulf Leirstein, Steinar Gullvåg, Svein Roald Hansen, Anders Anundsen, Karin Andersen, Vigdis Giltun, Akhtar Chaudhry, Anna Ljunggren, Jon Jæger Gåsvatn, Tord Lien, Olemic Thommessen, Elisabeth Aspaker, Tone Merete Sønsterud, Sigvald Oppebøen Hansen, May Hansen, Sindre Beyer, Heikki Holmås, André Oktay Dahl, Ib Thomsen, Linda C. Hofstad Helleland, Lise Christoffersen, Gorm Kjærli, Inga Marte Thorkildsen, Bent Høie, Alf E. Jakobsen, Bjørg Tørresdal, Inge Ryan, Ivar Skulstad, Ulf Erik Knudsen, Hans Olav Syversen, Kåre Fostervold, Ketil Solvik-Olsen, André N. Skjelstad, Asmund Kristoffersen og Gjermund Hagesæter.